



Məqsəd yerli istehsalı gücləndirmək və xarici bazarlara rəqabət qabiliyyətli məhsullar ixrac etməkdir

SƏH. 2 | LAYİHƏ

Görkəmli din xadimi, sülhməramlı elçi

SƏH. 3 | YUBLİYAR



İqtisadi qüdrətiniz naminə!



№ 33 (826)  
22 - 28 Avqust  
2014-cü il

# İQTİSADİYYAT

Həftəlik iqtisadi, ictimai-siyasi müstəqil qəzet

Qiyməti razılaşma yolu ilə

Qəzet 1999-cu ildən çıxır

## Qafqazın ən iri kəsim kompleksi Gəncədə olacaq

Qafqazın ən iri kəsim kompleksi Gəncədə inşa edilir. Müəssisə Sahibkəliyə Kömək Milli Fondu tərəfindən ayrılan güzəştli kredit hesabına tikilir. İnşasına 2012-ci ildən başlanılan kompleksdə artıq işlərin əsas mərhələsi yekunlaşmaq üzrədir. Qafqazda analoqu olmayan kompleksdə 48 çeşiddə ət, 14 çeşiddə isə quş əti məhsulları istehsal ediləcək.

Ərazidə ətin keyfiyyətini yoxlamaq üçün laboratoriyalar da fəaliyyət göstərəcək.

Sexə daxil olan heyvanlar yoxlanıldıqdan sonra kəsimə göndəriləcək. Ət məhsullarının saxlanması və rezervasiyası üçün soyuducu kameralar da inşa edilib. Əsas tikinti işləri 3,5 ha ərazini əhatə etsə də, kompleksin ümumi sahəsi 6 ha-dır.

Kəsim Kompleksinin meneceri Səbuhi Cahangirov bildirib ki, müəssisədə iri və xırda buynuzlu mal-qaranın kəsimi həyata keçiriləcək. Burada gün ərzində orta



hesabla 600 baş xırda, 15 baş iri-buynuzlu mal-qaranın kəsilərək qablaşdırılıb emal edilməsi planlaşdırılır. Müəssisəsinin əsas fərqi ondan ibarətdir ki, burada tullantı olmayacaq, ekoloji cəhətdən bütün tullantılar emal olunaraq yenidən istifadəyə yararlı vəziyyətə gətiriləcək.

## "Synergy Group" sıfır tullantılı zavodunu 2015-də istifadəyə verəcək

Azərbaycan tikinti məhsulları sənayesində ekoloji cəhətdən təmiz texnologiyaların tətbiqi hazırda gündəmdə olan əsas məsələlərdən biridir.

Ən yüksək ekoloji standartlara riayət edən "Synergy Group"un yeni layihəsi olan "Azerbaijan Fibro Cement" zavodunda Avstriya texnologiyalarına əsaslanan sıfır tullantılı istehsal xətti qurulacaqdır.

Müəssisədə müxtəlif rənglərdə və çeşiddə fasad və dam örtükləri, daxili arakəsmələr, döşəmə üçün nəzərdə tutulmuş fibrosement lövhələri (lifli sement lövhələri) istehsal ediləcəkdir. Fibrosement lövhələr insan sağlamlığına və ətraf mühitə zərərli olmayan, su və nəmişlik keçirməyən, dayanıqlı, uzunömürlü, yangına qarşı müqavimətli, yüngül, dekorativ, istilik və səs izolyasiyası xüsusiyyətlərinə malik tikinti materialıdır. AFC-nin təklif etdiyi məhsul Azərbaycanın inşaat bazasında bir neçə suala innovativ həll



təqdim edəcəkdir.

Regionlarda əksər fərdi yaşayış evlərinin və binaların dam örtükləri insan sağlamlığı üçün ziyanlı olan azbestəndir. Bəs, azbest şiferlər hansı tərkibli material ilə əvəzlənə bilər? Biz məhz o suala cavab veririk. Başqa təkliflər də var, amma bizim istehsal edəcəyimiz dam örtüyünün xüsusiyyətləri daha fərqlidir. Bizim əsas məqsədimiz əhalimizi düşünərək bütün regionlarda dövlətin dəstəyilə azbest tərkibli şiferi fibrosement dam örtükləri ilə əvəz

etməkdir. Tikinti materialları sənayesində yeni dövr açan "Azerbaijan Fibro Cement" zavodunun 2015-ci ilin ikinci yarısında fəaliyyətə başlaması gözlənilir. Hazırda layihə çərçivəsində ilkin inşaat işlərini icra edəcək təşkilatın müəyyən olunması üçün tender təklifləri dəyərləndirilir.

AFC layihəsinin imkanları ölkə iqtisadiyyatına mühüm töhfələr verəcəkdir.

Dövlət başçısının 2014-cü ili "Sənaye İli" elan etməsi Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafı yolunda atılmış növbəti uğurlu bir addımdır. Bu siyasətə sadıq qalaraq "Synergy Group" özünün biznes-önümlü və eyni zamanda, sosial layihələrlə Azərbaycan iqtisadiyyatındakı rolunu gücləndirir. Diqqətinizə çatdırmaq ki, Azərbaycanda fəaliyyət göstərən ən iri yerli investisiya şirkətlərindən biri olan "Synergy Group" ASC-nin investisiya siyasətində prioritet sahə sənaye sektorudur.

## Azərbaycanda aktivlərin idarə edilməsi üzrə üçüncü şirkət yaradılıb

"Trust Asset Management" MMC 22 iyul 2014-cü il tarixində qeydiyyatdan alınıb. Kommersiya hüquqi şəxslərin dövlət reyestrində rəsmi informasiya 13 avqustda gedib. Nizamnamə kapitalı 500 min manat təşkil edən şirkətin rəsmi təmsilçisi, "Azersun Holding" MMC-nin baş direktoru Ahmet Yemandır.

Aktivlərin idarə edilməsi müştəriyə məxsus olub, peşəkar iştirakçı-

nın idarəçiliyinə verilmiş qiymətli kağızlar və ya pul vəsaitləri ilə müştərinin və ya onun göstərdiyi üçüncü şəxsin mənafeyi üçün qiymətli kağızlar bazarında əməliyyatların aparılması üzrə peşəkar fəaliyyətdir.

Bu fəaliyyət üçün lisenziya müddətsiz verilir, dövlət rüsumu 5 500 manatdır.

İlk lisenziyanı 2013-cü ilin avqustunda "InvestAZ Asset Management" şirkəti

(Nizamnamə kapitalı – 125 min manat) alıb. Ardınca, bu il iyunun 30-da Qiymətli Kağızlar Üzrə Dövlət Komitəsi ikinci şirkətə – "AzFinance Asset Management"ə (Nizamnamə kapitalı – 150 min manat) lisenziyanı verib. Mətbuat "AzFinance Asset Management"-in "Gilan Holding"ə bağlılığı olduğunu yazıb.

Qeyd edək ki, investisiya fondunun idarəçisi müstəsna olaraq

aktivlərin idarə edilməsi fəaliyyəti ilə məşğul olan və bu fəaliyyət növü üzrə xüsusi razılığa (lisenziyaya) malik hüquqi şəxsdir.

İnvestisiya fondu – səhmdar və ya paylı investisiya fondu formasında yaradılan, vəsaitlərin cəlb edilib mənafeyə əldə edilməsi məqsədi ilə investisiya bəyannaməsində nəzərdə tutulmuş qaydada yatırılması ilə məşğul olan maliyyə qurumudur.



## Sığorta bazarının 66%-i könüllü formalaşdı

Bu ilin yanvar-iyul aylarında sığorta haqlarının 66%-i və ya 166,6 milyon manatı könüllü sığorta növlərinin payına düşüb. Azərbaycan Sığortaçılar Assosiasiyasının məlumatına görə, bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 12,3% və ya 18,2 milyon manat çoxdur.

İcbari sığorta növləri üzrə yığımlar isə 85,1 milyon manat və ya bazarın 34%-ni təşkil edir. Ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə icbari sığorta bazarı 5,6% və ya 4,5 milyon manat artıb.

2014-cü ilin ilk 7 ayında ümumi ödənişlərin 69,2%-i və ya 54 milyon manatı könüllü sığorta növlərinin payına düşüb. Könüllü sığortalar üzrə ödənişlər ötən ilin eyni dövrünə nisbətən 11,3% və ya 5,5 milyon manat artıb. İcbari sığorta növləri üzrə ödənişlər isə 17,2% və ya 3,5 milyon manat artaraq 23,9 milyon manata çatıb.

Hesabat dövründə könüllü sığortadan toplanmış hər 100 manat sığorta haqqı müqabilində 32,45 manat ödəniş həyata keçirilib. Ötən ilin yanvar-iyun aylarında bu göstərici 32,66 manat olub. İcbari sığorta üzrə toplanan hər 100 manat üzrə ödəniş isə ötən ilki 25,3 manatdan 28,1 manata qalxıb.

## İdxalda 21%-ə yaxın azalma

2014-cü ilin yanvar-iyul ayları ərzində Azərbaycanın ticarət əməliyyatlarının həcmi 18,13 milyard ABŞ dolları təşkil edib.

Dövlət Gömrük Komitəsinin saytında verilən məlumata əsasən, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə ticarət əməliyyatlarının həcmi 9,53% azalmışdır.

O cümlədən, idxal əməliyyatları 20,97% azalma ilə 4,88 milyard ABŞ dolları, ixrac əməliyyatları isə 4,44% azalaraq 13,25 milyard ABŞ dolları təşkil edib.



Ekspertlər bildirirlər ki, idxalın azalmasının əsas səbəbi büdcənin investisiya xərclərinin azaldılması və ölkə daxili ərzaq istehsalının genişlənməsidir. Bu da qeyri-neft sektorunun cari əməliyyatları balansını yaxşılaşdırır.

## Yardım qərarı qəbul edilib

Kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarına verilən dövlət yardımları üzrə Respublika Komissiyası kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarına hər hektar əkin sahəsinin becərilməsində istifadə etdiyi yanacaq və motor yağlarına görə dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına 40 manat yardımın verilməsi ilə bağlı qərar qəbul etmişdir. Bu barədə Kənd Təsərrüfatı Nazirliyindən bildirilib.

"Bildiririk ki, Respublikanın hər bir rayonu və kəndləri üzrə istehsalçıların siyahısı, əkin sahələri və ayrı-ayrılıqda hər bir

istehsalçıya ayrılmış subsidiyanın məbləği barədə məlumatlar Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin rəsmi saytının (www.agro.gov.az) "Subsidiyalar" bölməsində yerləşdirilmişdir", - Nazirliyin məlumatında deyilir.

İctimai nəzarəti gücləndirmək, şəffaflığı və hesabatlılığı təmin etmək, eləcə də ayrılmış dövlət vəsaitlərindən səmərəli istifadə olunmasını təmin etmək məqsədilə kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarından, qeyri-hökumət təşkilatlarından və digər maraqlı tərəflərdən dövlət yardımları ilə bağlı qarşılaşdıqları neqativ hallar barədə məlumatı Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin qaynar xəttinə (1652) bildirməklə yaxud web@agro.gov.az elektron poçtu ilə ünvanlamaqla bizzə yardımçı olmaları xahiş olunur.



## Bioloji Təbabət Klinikası Almaniya - Azərbaycan

### Üstünlükləri:

- Özü-üzbərpa və müdafiə mexanizmlərinin pozulmuş funksiyalarının bərpası
- Xəstəliyin deyil xəstənin müalicəsi
- Yalnız təbii tərkibli potensiyalaşdırılmış dərman preparatlarından istifadə

### MÜAYİNƏLƏR:

- Avtomatlaşdırılmış müasir laboratoriya vasitəsilə biokimyəvi, hematoloji, klinik analizlər
- Çoxfunksiyalı, məsafədən idarə olunan rəqəmsal rentgen vasitəsilə onurğa, sümük- oynaq xəstəliklərinin müayinəsi
- Qaranlıq sahəli mikroskop vasitəsilə qanın funksional və keyfiyyət analizi
- 4D rejimli USM aparatı vasitəsilə ginekoloji, baş- beyin və qarın boşluğunun müayinəsi
- KT (kompüter tomografiya)
- İkienerjili-rentgenoloji densitometr vasitəsilə sümük-oynaq xəstəliklərinin müayinəsi (osteoporozun erkən aşkarlanması)
- Videoendoskopiya (bronxoskopiya, qastrokopiya, kolonoskopiya, kolposkopiya)
- AFGEN Genetik diaqnostika mərkəzi (Türkiyənin Ege Universitetinin professoru Afaq bərdəlinin rəhbərliyi ilə fəaliyyət göstərən müasir laboratoriyada bütün növ genetik xəstəliklərin dəqiq analizləri aparılır)
- BRD (biorezonans diaqnostika)- vasitəsilə virus və qurd xəstəliklərinin müayinəsi və müalicəsi
- EEG -beyin hüceyrələrinin aktivliyi öyrənilir
- PZR laboratoriyaya aparatı vasitəsilə dəqiq və keyfiyyətli analizlər
- Elektromiografiya – periferik sinir sistemi xəstəliklərinin diaqnostikası və oxşar xəstəliklərlə differensial diaqnostikası aparılır.

### MÜALİCƏLƏR:

- Plazmaferez
- Homeosiniatriya
- Ozonoterapiya
- Hidrokolonoterapiya
- Drenaj terapiya
- İynəbatırma (akupunktura)
- Tibbi kosmetologiya
- Şərq təbabəti ilə müasir təbabətin sintezi Biopunktura
- Osteopatiya
- Manual terapiya
- Autohemoterapiya
- Hirudoterapiya

Müasir apparatura ilə təchiz olunmuş müasir fizioterapiya şöbəsinde ESWT, WINPLATE, Lazer, Maqnit aparatlarıyla elektroterapiya, Reabilitasiya, Massaj, Kinezioterapiya müalicələri aparılır.

"BiolojiTəbabət" klinikası  
Ünvan: 3-cü mkr. Cavadxan küç., 24  
("Memar Əcəmi" metro stansiyasının yaxınlığı)  
Telefon: (012) / (070) **430 89 89**  
(050) / (055)  
e-mail: bioklinik@biolojitetababat.az



# Yerli vergi orqanlarının rəhbərləri ilə müşavirə

**Vergilər Nazirliyində ərazi vergi orqanlarının rəhbərlərinin iştirakı ilə 2014-cü ilin 7 ayında yerli vergi orqanlarının fəaliyyəti-nin yekunları ilə bağlı iclas keçirilmişdir. İclas giriş sözü ilə vergilər nazirinin müavini, 3-cü dərəcəli dövlət vergi xidməti müşaviri Sahir Məmmədyanov açmışdır.**

S.Məmmədyanov vergi daxilolmalarının ümumi vəziyyəti, vergi nəzarəti tədbirləri, vergi risklərinin təhlili və vergidənəyən halların qarşısının alınması üçün həyata keçirilən tədbirlər, vergi ödəyicilərinə xidmət sahəsində görülən işlər barədə ümumi məlumat vermişdir.

İclasda məruzə ilə çıxış edən İqtisadi təhlil və sahibkarlıq subyektlərinin dövlət qeydiyyatı Baş İdarəsinin rəis müavini Elçin Bəylərov 2014-cü ilin yeddi ayı ərzində vergi daxilolmalarının vəziyyəti barədə məlumat vermiş, dövlət büdcəsinə 4 milyard 394 milyon manat vəsaitin daxil olduğunu, büdcə proqnozlarının 103,2% icra edildiyini, 2013-cü ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə vergi daxilolmalarının 289,3 milyon manat və ya 7% çox olduğunu bildirmişdir. Ölkədə neft-qaz gəlirlərindən asılılığın ilbə il azaldılması məqsədilə iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi, sahibkarlığın inkişafı və sənaye potensialının gücləndirilməsi nəticəsində qeyri-neft-qaz sektoru üzrə vergi daxilolmaları 2 milyard 459,3 milyon

manat təşkil etmişdir ki, bu da proqnoz 102,9% icra edilməsi deməkdir.

Qeyd edilmişdir ki, ölkə rəhbərliyi tərəfindən 2004-2013-cü illəri əhatə edən Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı dövlət proqramlarının uğurlu icrası regionların makroiqtisadi göstəricilərinin yüksəlməsinə şərait yaratmışdır. Yeddi ay ərzində regionlarda iqtisadi inkişaf tendensiyası davam etmiş, dövlət tərəfindən regionlara göstərilən qayğının nəticəsi olaraq hesabata dövründə regionlar üzrə daxilolmaların qeyri-neft-qaz sektoru üzrə daxilolmalarda xüsusi çəkisi 13,9%-ə qədər yüksəlmişdir.

Bildirilmişdir ki, hesabata dövründə ƏVL-lər tərəfindən ümumilikdə proqnoza 106,2% əməl olunmuş, dövlət büdcəsinə 341,4 milyon manat sərəfər edilmişdir ki, bu da ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 38,1 milyon manat və ya 12,6% çoxdur.

Bununla belə, məruzəçi yerli vergi orqanlarının fəaliyyətində müəyyən nöqsanların olduğunu, bir sıra hallarda vergi qanunvericiliyinin və vergi inzibatchılığının təbii, vergi uçuğu və vergi nəzarəti işlərinin zəif aparıldığını, vergi nəzarəti tədbirlərinin müxtəlif sahələr üzrə tam və lazımı səviyyədə həyata keçirilməməsi faktlarının mövcud olduğunu da qeyd etmişdir. Qeyd edilmişdir ki, əhaliyə göstərilən xidmətlərin və pə-

rakəndə ticarət döviyyəsinin artmasına baxmayaraq, bəzi hallarda sahibkarlıq subyektlərinin döviyyələrinin azaldılmasına yol verildi, vergi nəzarəti tədbirlərinin tətbiq edilməsində, yoxlamalar nəticəsində əlavə hesablanmış vergi məbləğlərinin və təbii olumsuz maliyyə sanksiyalarının büdcəyə alınmasında nöqsanlara yol verilməsi, vergi borcu olan vergi ödəyicilərinin borclarının dövlət büdcəsinə alınması üçün mümkün olan potensial imkanların tam sərəfər edilməməsi müşahidə olunur.

Qeyd edilmişdir ki, mövcud vergi potensialından tam istifadə olunması üçün yerli vergi orqanlarında vergi risklərinin təhlili işləri genişləndirilməli və təhlil bazasının imkanlarından geniş istifadə edilməlidir. Bu məqsədlə iqtisadi təhlil proseslərinin aparılması işlərinə daha ciddi yanaşılmalıdır.

Mövcud nöqsanların başvermə səbəbləri barədə danışıq vergilər nazirinin müavini Sahir Məmmədyanov əmək münasibətləri sahəsində aparılan işlərin, xüsusilə də əməkhaqqı fonduna nəzarətin artırılması sahəsində işlərin gücləndirilməsinin zəruri olduğunu vurğulamışdır.

İclasda hər bir yerli vergi orqanı üzrə yol verilmiş nöqsan və çatışmazlıqların aradan qaldırılması ilə bağlı görülməli işlər ətrafı müzakirə edilmişdir. Ərazi vergilər departamentlərinin və idarələrinin rəisləri

mövcud nöqsanların aradan qaldırılması üçün görülən tədbirlər barədə məlumat vermişlər.

İclasda yekun vuran S.Məmmədyanov 2014-cü ildə vergi orqanları qarşısında mühüm vəzifələr durduğunu, vergi daxilolmalarının, xüsusilə də qeyri-neft-qaz sektoru üzrə daxilolmaların proqnoz göstəricilərinin icrasının, ərazi vergi orqanlarının nəzarət dairəsinə aid olan rayon və şəhərlərin yerli büdcələrinin tam icrası baxımından əlavə tədbirlər görülməsinin vacib olduğunu qeyd etmişdir.

Nazir müavini mövcud çatışmazlıqlara yol açan səbəblərin tezliklə aradan qaldırılması üçün ərazi vergi orqanlarının öz işində ciddi dönüş yaratmalarının zəruriliyini bildirərək, xüsusilə riskli hesab olunan vergi ödəyicilərinin nəzarət tədbirləri ilə əhatə edilməsi, vergidən yayınma hallarının qarşısının alınması, vergi yoxlamaları ilə əhatə olunmuş döviyyəyə və vergi bəyannaməsi təqdim etməyən vergi ödəyicilərinə nəzarətin gücləndirilməsi kimi məsələlərin ciddi nəzarətə götürülməsini tapşırılmışdır.

Vergi ödəyicilərinə xidmət sahəsində də işlərin gücləndirilməsinin vacibliyini qeyd edən nazir müavini vergi ödəyiciləri arasında məlumatlandırma işlərinin genişləndirilməsi, vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərinin fəaliyyətinin gücləndirilməsi ilə bağlı tapşırıqlarını vermişdir.



## Vergi ödəyicilərinin nəzərinə!

**Hörmətli vergi ödəyiciləri!**

**Əmək müqaviləsinin bağlanması, ona dəyişiklik edilməsi və ya xitam verilməsi Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin elektron informasiya sistemində ([www.e-gov.az](http://www.e-gov.az), [www.misp.gov.az](http://www.misp.gov.az)) qeydiyyatdan keçirildikdən sonra hüquqi qüvvəyə minir. Bunun üçün işgöyürlərin və ya onların nümayəndələrinin gücləndirilmiş elektron imzası, o cümlədən "ASAN İmza" s olmalıdır.**

Vergi ödəyiciləri "ASAN İmza" sertifikatını əldə etmək üçün "ASAN İmza" sim kartını Azərbaycanın hər üç mobil operatorundan 18 manat ödəməklə əldə edə və vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərinə yaxınlaşmaqla müvafiq sertifikatı ala bilərlər. Bundan sonra əmək müqavilələri elektron sistemə daxil edilir.

Vergilər Nazirliyi nəzərinə çatdırır ki, işgötürənlər tərəfindən əmək müqaviləsi (kontraktı) hüquqi qüvvəyə minmədən fiziki şəxslərin hər hansı işlərin (xidmətlərin) yerinə yetirilməsinə cəlb edilməsi Vergi Məcəlləsinin 58.10-cu, İnzibati Xətalər Məcəlləsinin 53.1-ci və Cinayət Məcəlləsinin 162-1-ci maddələri ilə müəyyən edilmiş məsuliyyətə səbəb olur.

Nəzərinə çatdırırıq ki, vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərinə müraciət etməklə, ödənişsiz qaydada əmək müqavilələrinizi elektron sistemə daxil edə bilərsiniz.

Əlavə məlumatı [www.taxes.gov.az](http://www.taxes.gov.az) və [www.e-gov.az](http://www.e-gov.az) saytlarından, vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzlərindən və "195" Çağrı Mərkəzindən əldə edə bilərsiniz. AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI VERGİLƏR NAZİRLİYİ

# "Embawood" 10 milyonluq istiqraz buraxır



Azərbaycanın iri mebel istehsalçısı "Embawood" MMC 10 milyon manat dəyərində istiqrazlar buraxır.

13 avqust 2014-cü il tarixdə "Embawood" MMC-nin kütləvi təklif üsulu ilə yerləşdiriləcək faizli sənədsiz adlı təmin edilməmiş istiqrazlarının buraxılışı dövlət qeydiyyatına alınmışdır.

Buraxılan istiqrazların hər birinin nomi-

nal dəyəri 1000 manat, sayı isə 10 000 ədəd təşkil edir. İstiqrazların tədavül müddəti 1 təqvim ili, istiqraz üzrə faiz dərəcəsi 11%, faiz ödəniş dövrünün müddəti hər 3 aydan bir müəyyən olunub. Yerləşdirmənin anderrayteri "Paşa Kapital" MMC-dir.

"Embawood" MMC-nin maliyyə mütəxəssisi Könül Mirzəyeva bildirdi ki, cəlb ediləcək vəsait Xırdalan şəhəri və Masallı rayonunda yerləşən istehsal sahələrinin təkmilləşdirilməsinə və "EmbaFinans" Bank olmayan kredit təşkilatının müştərilərinin mebel alış-ümrə əməliyyatlarının (mebel kreditləri) ma-

liyələşdirilməsinə yönəldiləcəkdir. Onun sözlərinə görə, mebellərə artan tələb şirkəti bu addımı atmağa sövq edib.

Könül Mirzəyeva qeyd etdi ki, istehsal sahələrində yeni transformator yarımstansiyası və ventilyasiya sistemi quraşdırılacaqdır. Eyni zamanda, yumşaq mebel istehsalı üçün yeni avadanlıqların alınması planlaşdırılır.

Könül Mirzəyeva vurğuladı ki, "Embawood" MMC-nin və "EmbaFinans" MMC-nin təsisçisi eyni şəxsdir. "EmbaFinans" əhaliyə 5000 manatadək və 30 ayadək mebel kreditləri də təklif edir.

# Borclu vergi ödəyicilərinin əmlakı siyahıya alınmışdır

Bakı Şəhər Vergilər Departamentinin Vergi borclarının alınması idarəsinin əməkdaşları tərəfindən Norimanov rayondakı «TEKO PLAST» şirkətinin mağazasının, Nəsimi rayonunda fiziki şəxs Məlikov Şahid Hüseyn oğluna məxsus tikinti materialları mağazasının və Yasamal rayonunda «N.MED CENTER» Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətinin fəaliyyəti vergi orqanları tərəfindən araşdırılarkən adıçəkilən ödəyicilərin müvafiq olaraq 15,18576 manat, 6,27639 manat və 5,21484 manat məbləğində vergi borcunun yarandığı müəyyən edilmiş, bu barədə vergi ödəyicilərinə bildiriş göndərilsə də, borc məbləği qanunvericilikdə nəzərdə tutulan müddətdə ödənilməmişdir. Vergi Məcəlləsinin 89-cu maddəsinə əsasən, yaranmış vergi borcunun ödənilməsinə təmin etmək məqsədilə obyektlərdəki əmlakın siyahıya alınması haqqında qərar çıxarılmış və həmin obyektlərə aid əmlak siyahıya alınmışdır.



**Yazı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondu tərəfindən maliyyələşdirilən "Azad sahibkarlığın və liberal iqtisadiyyatın təşviqi" layihəsi çərçivəsində çap olunub.**

# Məqsəd yerli istehsalı gücləndirmək və xarici bazarlara rəqabət qabiliyyətli məhsullar ixrac etməkdir

Ölkəmizdə Qafqazın ən böyük və müasir un və un məmulatları istehsalı ilə məşğul olan şirkətləri sırasında "Fatoğlu", "Karmen" MMC, "AVRORA" firması, "Gilan Holding", "Neon" firması kimi tanınmış istehsalçılarla bərabər, "BİSMAK" Qida Sənaye Kompleksi MMC-nin də xüsusi rolu vardır. Sumqayıt şəhərində fəaliyyət göstərən "BİSMAK" Qida Sənaye Kompleksi MMC bir sıra brend məhsulları ilə tanınır. Şirkət 2004-cü ilin aprel ayında təsis edilmiş və 2005-ci ilin noyabr ayında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin iştirakı ilə istifadəyə verilmişdir.

Kompleks Sumqayıt şəhərinin sənaye zonasında yerləşir və 81600 m<sup>2</sup> sahəni əhatə edir. Bu kompleks müasir üslubda tikilmiş üç mərtəbəli ofis binası, 7 istehsal xəttinə sahib biskvit fabriki, 3 istehsal xəttinə sahib makaron fabriki, müasir dəyirman kompleksi və 2 şokolad istehsal xətti, 1 marmelad xətti və 1 draje xəttindən ibarət şokolad fabriki daxildir.

20-dək çeşiddə məhsul istehsal edən bu müəssisə yaradılarkən əsas texnologiyalar Almaniyadan, Rusiyadan və Türkiyədən gətirilmiş və müasir avadanlıqla quraşdırılmışdır. İlyarın ərzində tikilən müəssisəyə ümumilikdə 15 milyon dollar sərmayə qoyulmuşdur.

Şirkətin əsas məqsədi yeni texnologiyalar əsasında yüksək keyfiyyətli məhsul istehsal etməklə yerli istehsalı gücləndirmək və xarici bazarlara rəqabət qabiliyyətli məhsullar ixrac etməkdir.

**Azərbaycanda makaron istehsalı**  
Bu gün dünyanın bir çox ölkələrində makaron istehsalına xüsusi əhəmiyyət verilir, bu məhsulun ticarətindən böyük gəlirlər əldə edilir. Bəs, Azərbaycanda vəziyyət necədir? Yerli makaron istehsalçıların global rəqabətə qoşulmalarına mane olan nədir?  
**Müqayisə üçün:**  
2010-cu ildə dünyada 11 876 983 ton makaron istehsal olunmuşdur. Makaron istehsal bir neçə ölkənin "əlində" cəmlənmişdir. İtaliya 3 100 843 ton və ya 32% pay ilə dünyanın ən böyük istehsalçısıdır. İtaliyanın ardı ilə isə ABŞ (12%), Braziliya (11%) və Rusiya Federasiyası (6%) gəlir. Türkiyə dünya ma-

karon istehsalında 5-ci sırada olub, istehsaldakı payı 5,1% dir.

Dünyada ən çox makaron məhsulları idxal edən ölkələr isə Almaniya, Fransa, İngiltərə, Yaponiya, Belçika və Hollandiyadır.

Dünyada makaron məmulatlarına olan tələbin sabit bir şəkildə artmasına baxmayaraq, ölkəmizdə makaron istehsalı hələ də gözlənilən səviyyəyə çatmayıb. İstehsalın artmaması, xarici bazarlara kütləvi ixracın olmaması makaron istehsalında durğunluq vəziyyəti yaratmışdır.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, 2000-ci ildə ölkəmizdə cəmi 400 ton makaron məmulatı istehsal olunmuşdur. Sonrakı illərdə yerli makaron sənayesi xeyli inkişaf etmiş, 2009-10-cu illərdə pik nöqtəyə çatıb. Həmin illərdə təqribən hər il 13 min ton makaron məmulatı istehsal olunub. 2011-ci ildə isə əvvəlki ilə müqayisədə istehsalın həcmi 2,5 min ton azalaraq 10,5 min tona düşüb.

Rəqəmlərə nəzər saldıqda aydın olur ki, yerli makaron istehsalçıları xarici istehsalçıları da bazardan sıxışdırıb çıxara bilməyib. Əgər 2000-ci ildə xaricdən 15 min ton makaron məmulatı idxal olunmuşdu, 2011-ci ildə bu sahədə idxal 4,3 min ton olub.

Göründüyü kimi, 2009-cu ilədək Azərbaycanda makaron istehsalı artmış, bundan sonrakı illərdə isə bu sahədə durğunluq müşahidə olunmuşdur. İnkişaf ləngidən amillər yerli istehsalçıların xammal xarici rəqiblərdən xeyli baha almaları, bu və digər səbəblərdən ixracatı nail ola bilməmələridir.

Qeyd edək ki, Dövlət Statistika Ko-



mitəsinin məlumatına görə, 2013-cü ildə Azərbaycanda 7213 ton makaron istehsal, 8919 ton idxal edilmiş, 2413 ton ixrac olunmuşdur. Ərzaq məhsulu kimi 14 258 ton makaron istehlak edilmişdir.

Makaron istehsalında əsas xammal makaronluq buğdadır. İstehsalçılar bu buğdaya bərk buğda da deyirlər. Makaronluq buğda dayırında üyüdülməklə manna yarması əldə edilir. Ən keyfiyyətli makaron məhsulları makaronluq buğda növlərindən alınır. Bəzən taxıl biçimi zamanı dəyirmanlar kəndlilərin taxılını almaqdan imtina edir. Bunun səbəbi onların taxıllarının makaron istehsalına yaramamasıdır. Ölkəmizdə bu sahənin inkişafı üçün əkinçilərin makaronluq buğda toxumlarını əldə etmələri asanlaşmalı və onun əkinə genişləndirilməlidir. Dünyada makaronluq buğdanın da qiyməti artmaqdadır ki, bu da yerli istehsalçılar üçün sərfəli deyil. Mütəxəssislər qeyd edirlər ki, dünya bazarlarına rəqabətqabiliyyətli makaron məhsulları ixracatı üçün əlverişli şərait hesab olunur.

Yerli makaron istehsalçıları məhsullarını dünya bazarlarına çıxararkən bir sıra çətinliklərlə də qarşılaşırlar. Beynəlxalq bazarlarda inkişaf etmiş ölkələr iqtisadi və siyasi güclərdən istifadə edərək makaron ticarətində üstün bir mövqə əldə ediblər. Avropa Birliyinə üzvü olan makaron ixracatçıları (İtaliya, Fransa, İspaniya, Yunanistan) birlik ölkələrinə kvotasız ixracat edə bildikləri halda, Azərbaycan kimi ölkələrə kvota təbiiq olunmaqdadır. Həmçinin, ABŞ makaron idxalına antidempinq vergiləri tətbiq edir.

gətirib çıxaraçaqdır.

Qeyd edək ki, Beynəlxalq Dənli Bitkilər Şurasının məlumatına görə, 2009-2010-cu illər mövsümündə 41 milyon ton olan dünya makaronluq buğda istehsalı azalaraq, 2011-2012-ci il mövsümündə 36,3 milyon ton olmuşdur.

Makaron istehsalında istifadə olunan ikinci əsas xammal yumurtadır. Yumurtanın qiymətinin artması makaron istehsalçıları narahət etməyə bilər. Lakin son dövrlər yumurtanın qiyməti sabitdir, həmçinin ölkəmizdə quşçuluq təsərrüfatlarının sayının artması yumurtalıq istehsalını da artırır. Bu da makaron istehsalçıları üçün əlverişli şərait hesab olunur.

Yerli makaron istehsalçıları məhsullarını dünya bazarlarına çıxararkən bir sıra çətinliklərlə də qarşılaşırlar. Beynəlxalq bazarlarda inkişaf etmiş ölkələr iqtisadi və siyasi güclərdən istifadə edərək makaron ticarətində üstün bir mövqə əldə ediblər. Avropa Birliyinə üzvü olan makaron ixracatçıları (İtaliya, Fransa, İspaniya, Yunanistan) birlik ölkələrinə kvotasız ixracat edə bildikləri halda, Azərbaycan kimi ölkələrə kvota təbiiq olunmaqdadır. Həmçinin, ABŞ makaron idxalına antidempinq vergiləri tətbiq edir.

## Şirkətin akaron fabriki müasir avadanlıqlarla təchiz olunub

"BİSMAK" Qida Sənaye Kompleksi MMC -nin 3100 m<sup>2</sup> sahəni əhatə edən makaron fabrikində İsveçrənin "Bühler" və Almaniyanın "Kelle Mayer" şirkətlərinin müasir avadanlıqları quraşdırılıb.

Fabrikdə 1 ədəd çubuq (uzun) və 2 ədəd qısa makaron xətti mövcuddur. Hər bir istehsal xətti avtomatik idarəetmə sistemində qoşulub və istehsal prosesinə tam nəzarət etməyə imkan verir. İstehsal xətlərinin ən son texnologiyalarla təchiz olunması, silindirlərlə 3 mərhələli quruma, istifadə olunan unun yüksək üyütmə əmsali yüksək keyfiyyətli və müxtəlif çeşiddə məhsul istehsalına imkan verir. İstehsal olunan makaron, spagetti və bukatini çeşidlərinin istehsalında sət buğdadan istifadə olunur və məhsullar əla bişmə xassələri ilə fərqlənir. Fabrikin gündəlik istehsal gücü 50 ton təşkil edir.

## Biskvit fabriki

Biskvit fabriki 4200 m<sup>2</sup> sahəni əhatə edir. Fabrikdə quraşdırılmış məşhur Lasedor şirkətinin ən müasir Avropa standartlarına cavab verən avadanlıqda sət, kremli, şəkərlə və şokoladla peçenyələr, zefir, vaflilər, marmeladlar, qurabiylər, pryaniklər, krekerlər istehsal olunur.

Biskvit fabrikində peçenye istehsal xətti, 2 vaflı xətti, 2 pryanik: pryanik xətti və assorti qurabiye xətti, 2 şokoladlama xətti, 2 kremləmə xətti, sənəvi xətti və marmelad bölməsi mövcuddur. İstehsal olunan məhsulun yüksək keyfiyyətinin qorunması, xarici təsirlərdən mühafizəsi üçün məhsulların qablaşdırılmasına üstünlük verilir. Belə ki, biskvit fabrikində müxtəlif xassəli 15 qablaşdırılma avadanlığından istifadə olunur. Bu da öz növbəsində, istehlakçılara müxtəlif praktik qablaşdırılma gözlə və gigiyena tələblərinə cavab verən məhsullar təqdim etməyə imkan verir. Fabrikin istehsal gücü peçenye xətti üçün 800-1000 kq/saat, vaflı və pryanik xətlərinin hər biri üçün gündəlik 4 ton təşkil edir.

Biskvit fabrikinin nəzəndə olan xəmirxanada Rusiyadan gətirilən xüsusi sət növ buğdadan hazırlanan undan özlənəməxəssis reseptlər əsasında müvafiq xəmirlər hazırlanır. Xəmirin hazırlanma prosesi zamanı heç bir kimyavi qatqıdan və genetik modifikasiya olun-



muş (GMO) məhsullardan istifadə olunmur. İstehsal prosesi yüksək ixtisaslı keyfiyyətə nəzarət mütəxəssislərinin nəzarəti altındadır və tam avtomatlaşdırılıb.

## Dəyirman kompleksi

Dəyirman kompleksi 1800 m<sup>2</sup> sahəni əhatə edir. Kompleksin tərkibinə hər biri 2000 ton buğda tutumlu 4 bunker (silos), un və irmik (manna yarması) dəyirmanları daxildir. İstehsal taxıl təmizləmə, üyütmə və qablaşdırma xətlərindən ibarətdir. Dəyirman kompleksi müasir Avropa texnologiyası ilə təchiz olunub və mərkəzi idarəetmə sistemində sahibdir. Gündəlik istehsal gücü 250 ton taxıl təşkil edir.

## Şokolad fabriki

Şokolad fabriki Avropanın ən müasir avadanlıqla təchiz olunub və bar xətti və one shot xəttindən ibarətdir. Bar xəttində pomada və praline, one shot xəttində isə dolğulu (içikli) və plitka şokolad istehsal olunur. İstehsal texnologiyası mövcud avadanlıqlarla müxtəlif çeşiddə fərqli dad və tərkibli şokolad məhsulları və jelatin istehsal etməyə imkan verir. Fabrikin istehsal gücü hər istehsal xətti üçün 500 kq/saat təşkil edir. Yaxın vaxtlarda Almaniya istehsalı olans müasir marmelad xətti quraşdırılacaq. Fabrikdə gün ərzində 9 ton şokolad istehsal edilir.

## Laboratoriya

"Bismak" Qida Sənaye Kompleksi nəzəndə fəaliyyət göstərən laboratoriya məhsulların bütün istehsal mərhələlərində keyfiyyətinə nəzarət edə bilən Almaniya, Yaponiya, İsveç, Rusiya və Çin istehsalı olan müasir avadanlıqlarla təchiz olunub. Belə ki, kompleksə daxil olan buğdanın xassələri və istehsal üçün uyğunluğu, istehsal olunan unun üyüdülmə faizi və nəmliyi, hazır məhsulların isə texniki şərtlərə uyğunluğu laboratoriyanın yüksək ixtisaslı mütəxəssislərinin nəzarəti altındadır. Kompleksdə istehsal olunan bütün mallar ekoloji təmiz məhsullardır və tərkibində genetik modifikasiya olunmuş (GMO) qatqılar yoxdur.

Avtomatik və yüksək sürətli qablaşdırma gigiyena normalarına uyğun şəkildə aparılır. Qablaşdırmanın çoxçeşidli olması satış və marketing üçün əlverişli şərait yaradır.

Hazırda burada sutkada 12 ton qanadı məmulatı, 3 ton vaflı, 20 ton makaron istehsal olunur. Məhsullar Gürcüstan, Rusiya və İsrailə göndərilir. Yaxın zamanlarda Orta Asiya və Avropanın bir çox ölkələrinə də ixrac ediləcəkdir.

Yeganə MƏMMƏDOVA,  
Nailə CABBAROVA

**Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə 1949-cü ilin qızmar avqust ayının 26-da Azərbaycanın yaşlılıq diyarı, böyük islam tarixi olan Lənkəran rayonunun Cil kəndində anadan olmuşdur.**

O, lap uşaqlıqdan dinə bağlanıb: saatlarla mollaların danışığına, Quran oxumalarına qulaq asırdı. Bütün kənd uşaqları kimi Allahşükür də tez-tez kəndlərindəki məşhur Cil ocağına gedirdi. Ancaq özü etiraf edir ki, anasının sözü və arzusu ilə ilahiyat yolunu tutub. Bir dəfə anası onu bağrına basıb deyib: "Allahşükür, oğlum, Allah-Taala 9 qızdan sonra sənə mənə bəxş edib. Təvəqqe edirəm ki, o böyük Allahın yolunu tut." Sevimli, istəklili anasının xahişi gələcək Şeyxülislamın həyat yolunu müəyyənləşdirdi. Məhtərəm Şeyxülislam bu barədə belə deyir: "Mən, elə bil, anadan ilahiyatçı doğulmuşam. Sanki gələcəkdə bütün həyatımı bu işə sərf etmək üçün dünyaya gəlmişdim."

Allahşükür ilk din təhsilini Masallıda islam dininin gözəl bilicilərindən olan Şeyx Qüdrətdən almışdır.

A.Paşazadə orta məktəbi bitirdikdən sonra 1966-68-ci illərdə sovxozda fəhlilik etmişdir. Yerli aqsaqallardan dini biliklər öyrənən A.Paşazadə 1968-70-ci illərdə Buxarada "Mir-Ərəb" mədrəsəsində təhsil almışdır. 1971-ci ildə İmam əl-Buxari adına Daşkənd İslam Universitetinin ilahiyat fakültəsinə daxil olmuş və 1975-ci ildə buranı müvəffəqiyyətlə bitirərək tam ali dini təhsilə yiyələnmişdir.

1975-ci ildən Qafqaz Müsəlmanları İdarəsində məsul katib, 1978-ci ildən "Təzəvir" məscidinin axundu, idarənin sədr müavini vəzifələrində çalışmışdır. 1980-ci ildə Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin sədri vəzifəsinə seçilmiş və Şeyxülislam rütbəsi almışdır. XII Şeyxülislamdır. Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi Qazılar Şurasının sədridir.

**Qafqaz xalqlarının sülhməramlı niyyətlərinin tərəfdarı və müdafiəçisi olan A.Paşazadə 1986-cı ildə Bakıda keçirilən "Müsəlmanlar sülh uğrunda mübarizədə" Beynəlxalq İslam konfransının təşəbbüskarı və onun daimi fəaliyyət göstərən komissiyasının sədridir.**

A.Paşazadə 1987-ci ildə Moskvada keçirilən "Nüvə silahsız dünya, bəşəriyyətin xilas uğrunda" Beynəlxalq forumun təşəbbüskarı qrupunun başçısı və həmsədrisi olmuşdur.

1989-cu ildə SSRİ Ali Sovetinin xalq deputatı seçilmiş, 1990-1995-ci illərdə Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin deputatı olmuşdur.

Qafqaz müsəlmanlarının 2003-cü ildə keçirilmiş XI qurultayında A.Paşazadə ömürlük Şeyxülislam seçilmişdir.

A.Paşazadə Ümumdünya İslam Konqresi, Ümumdünya Xalq Rəhbərliyi, Ümumdünya Sülh Şurası, Avrasiya İslam Şurası, "Vicdana çağırış" Beynəlxalq Fondu və bir sıra digər beynəlxalq təşkilatların rəyasət heyətlərindən üzdür.

1991-ci ildə keçmiş sovet respublikaları

# Görkəmli din xadimi, sülhməramlı elçi

arasında birinci olaraq Azərbaycanın İslam Konfransı Təşkilatına üzv qəbul olunmasında A.Paşazadənin şəxsi təşəbbüsünün böyük rolu olmuşdur. Dini-ictimai xadim kimi, beynəlxalq aləmdə malik olduğu böyük nüfuzdan istifadə edərək A.Paşazadə Azərbaycan həqiqətlərini, Qarabağ probleminin mahiyyətini tanınmış din və dövlət liderləri ilə yüksək səviyyəli görüşlərində, ən yüksək xitabət kürsülərindən etdiyi çıxış və məruzələrdə dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırır, bölgə-məzə sülhün və əmin-amanlığın möhkəmləndirilməsi ilə bağlı geniş təbliğat aparır.

Qarabağ probleminin sülh yolu ilə həll olunması üçün əlindən gələni əsirgəməyən A.Paşazadə ermənilərin dini liderləri ilə dəfələrlə görüşmüş, münəfiqənin dini müstəviyə keçməsinə imkan verməmişdir. O, 1988-ci ildən başlayaraq erməni kilsəsinin rəhbərlərini Qarabağ məsələsi ilə bağlı konstruktiv dialoqa dəvət etmişdir.

**A.Paşazadə 20 Yanvar faciəsinin, Xocalı soyqırımının ölümləri, 31 mart - soyqırım günü ilə bağlı mütəmadi olaraq dünya ölkələrinin dövlət başçılarna, parlamentlərinə, xalqlarına və beynəlxalq təşkilatlara müraciət ünvanlayır, Ermənistanın Azərbaycan qarşı təcavüz və vəhşiliklərinə prinsipial hüquqi qiymət verməyə, xalqımızın faciəsinə biganə qalmamağa çağırır.**

Müsəlman həmrəyliyi prinsipindən çıxış edərək qardaş İraq dövlətinin dünyadan təcrid edildiyi, blokada şəraitində olduğu çətin məqamlarda bu ölkəyə humanitar yardımların çatdırılmasına nail olmuş, İraq xalqının yaşamaq hüququnun, sivilizasiyanın beşiyi sayılan bu ərazilərdə yerləşən müqəddəs ziyarətəgahların, qədim tarixi abidələrin hiyf olunması üçün dəfələrlə beynəlxalq təşkilatlar və dövlət başçılarna müraciətlər etmişdir.

A.Paşazadə 1992-ci ildə Qroznı şəhərində Azərbaycan, Gürcüstan, Dağıstan, Kabarda-Balkar, Çeçenistan, İnquşetiya, Qaraçay-Çərkəz və Adıgeyin din xadimləri tərəfindən yekdilliklə Qafqaz Xalqları Ali Dini Şurasının sədri vəzifəsinə seçilmişdir.

Allahşükür Paşazadənin Qafqaz Şeyxülislamı olaraq fəaliyyətində mühüm istiqamətlərdən biri bölgədə sabitliyin yaradılması istiqamətində sülhyaratma missiyası olmuşdur. Ötən əsrin 90-cı illərində Sovetlər Birliyinin çökməsindən sonra Qafqazın qaynar bölgələrindən birinə çevrilmiş Çeçenistan və inquşetiya gərginliyin azaldılması yönündə A.Paşazadənin gördüyü işlər həmin bölgənin vətəndaşları, habelə Rusiya dövlətinin federal hökuməti tərəfindən daima yüksək qiymətləndirilmişdir. Qafqaz müsəlmanlarının ali dini rəhbəri kimi A.Paşazadə təmsil olunduğu bütün qurum və təşkilatlarda xalqlarımızın maraq



və mənafelərini ən yüksək şəkildə qorumuş, bütün Qafqazın problem və qayğılarını bəyan etmişdir.

A.Paşazadə ABŞ ordusu İraqa daxil olarkən, Fələstində, Livanda hərbi münəfişlər alovlanarkən də öz qətiyyətli mövqeyini səsləndirmişdir. Bir din xadimi olaraq, dünyada sabitliyə nail olunması istiqamətində fəaliyyət göstərməyi öz amalı, mömin borcu sayır.

A.Paşazadənin təşəbbüsü ilə 1998-ci ildə "Müasirlik və dini-mənəvi dəyərlər" mövzusunda beynəlxalq konfrans keçirilmişdir. Bu konfransda müstəqilliyinə qovuşduqdan sonra Azərbaycanda dini-mənəvi dəyərlərin dirçəldilməsi istiqamətində görülən işlər, dövlətin dinə qayğısı rəğbətə vurğulanmışdır. A.Paşazadə, həmçinin "Allahın lütfü, xalqın xilaskarı" (2003), "Tolerantlıq örnəyi - Azərbaycan" (2006) konfranslarının, AMEA Şərqşünaslıq İnstitutu ilə birlikdə "Qloballaşma və İslam" (2004), "Qloballaşma dünyada İslam" (2005), "İslamda dözümlülük" (2006) mövzularında beynəlxalq elmi konfransların təşəbbüskarı və təşkilatçısı olmuşdur.

A.Paşazadə MDB Dirlərərası Şurasının həmsədridir. Onun təşkilatçılığı ilə Tbilisidə "Qafqazda sülh uğrunda əməkdaşlıq" Beynəlxalq Forumu (2002) baş tutmuşdur. A.Paşazadənin təşəbbüsü ilə Moskvada Beynəlxalq Dirlərərası Sülhyaratma forumu (2004), habelə din liderlərinin Ümümdünya sammiti (2006) keçirilmişdir.

Xristian aləmində böyük nüfuz və ehtiramı malik A.Paşazadə Roma Katolik və Rus Pravoslav kilsələrinin təklifi ilə katolik-pravoslav məzhəblərərası əlaqələr komissiyasına üzv (2006) seçilmişdir.

Sülh yaradılması və tolerantlığın bərqərarı sahəsində uğurlu fəaliyyətinə görə Şeyxülislam A.Paşazadə 2007-ci ildə Sülh Fondları Beynəlxalq Assosiasiyası, Ümümdünya Veteranlar Federasiyası və "Xalq

yaddaşı" Beynəlxalq Veteranlar Fondunun təsis etdikləri xatirə medalı ilə təltif olunmuşdur. A.Paşazadə bu mükafatın ilk laureatlarından biridir.

A.Paşazadə Moskva və Ümümrusiya Patriarxı II Aleksii ilə birlikdə BMT yanında Dirlərin Məşvərat Şurasının yaradılması təşəbbüsü ilə çıxış etmişdir. Din xadimlərinin BMT Baş katibi Pan Gi Munla Moskva-da gerçəkləşmiş görüşü zamanı bu ideyanın gerçəkləşməsi istiqamətində danışıqlar aparmış A.Paşazadə, Nyu-Yorkda - BMT-nin mənzil-qərarəhahında BMT Baş katibinin müavini İbrahim Qəmbəri ilə ideyanın həyata keçirilməsi ilə bağlı fikir mübadiləsi etmişdir. Nəticə olaraq, müsəlman, xristian və yəhudi din xadimlərinin ilkin mərhələdə YUNESKO nəzdində formalaşdırılması nəzərdə tutulan yüksək səviyyəli Məşvərat qrupunda A.Paşazadənin müsəlmanların təmsil edəcəyi qərar alınmışdır.

**A.Paşazadə elmi fəaliyyətlə də məşğul olmuşdur. 1986-cı ildə İordaniya İslam Mədəniyyəti Kral Akademiyasına müxbir üzv, 2001-ci ildə isə həqiqi üzv seçilmişdir. Beynəlxalq Fiqh Akademiyasının həqiqi üzvüdür. O, həmçinin, 2008-ci ildə yaradılmış Beynəlxalq Fiqh Təşkilatının təsisçilərindən biridir.**

1992-ci ildə doktorluq dissertasiyasını müdafiə edərək, tarix elmləri doktoru elmi dərəcəsi almışdır. Bakı Dövlət Universitetinin professorudur.

Tarix və ilahiyat üzrə "Qafqazda İslam" (1991), "İslamda ümmət və şüubilik" (1992), "Quranın təfsiri və tərçüməsi tarixi" (1998) monoqrafiyalarının, "Qurani-Kərimin ilahi hökmləri və öyrənilməsi", "İslamda şəhidlik", "Milli münasibətlər və din", "Qurani-Kərimin ecəzkarlığı", "Qurani-Kərimdə insan təbiəti" mövzularında elmi əsərlərin və çox sayda məqalələrin müəllifidir. İslam tarixi abidələrinin, qədim əlyazmalarının üzv çuxarılması, mübadiləsi və s. sahələrdə bir sıra elmi axtarışlar həyata keçirmişdir.

A.Paşazadə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin yanında Ali Attestasiya Komissiyasının Ekspertlər Şurasının üzvüdür. O, onadək kitabın elmi redaktorudur.

A.Paşazadə 2005-ci ildə "Şeyxülislam ordeni"ni təsis etmişdir. Sülhün, tolerantlığın bərqərar edilməsi, mənəvi dəyərlərin qorunub saxlanması və inkişaf istiqamətində böyük xidmətlərə görə təqdim edilən bir orден ilk dəfə Azərbaycanda xalqın ümummilli lideri Heydər Əliyevə (ölmündən sonra) təqdim olunmuşdur.

Dini maarifin, İslamın elmi şəkildə tədrisinin təəssübünə çəkan A.Paşazadə 1991-ci

## Bu qədər lizinq şirkəti nə üçün açılır?

**Azərbaycanda hər ay iki lizinq şirkəti yaradılır.**

Kommersiya qurumlarının dövlət reyestri məlumatlarına görə, 2014-cü ilin ötən dövrü ərzində 14 yeni lizinq şirkəti yaradılıb. Bunlar "Faktor Lizinq" MMC, "Azevrolizinq" MMC, "BF Lizinq" MMC, "Ekolizinq" MMC, "Global Center Lizinq", "Hilal Lizinq" MMC, "Meqa Lizinq" MMC, "NG Kapital Lizinq", "Pover Lizinq" MMC, "Rent Lizinq" MMC, "Rich Lizinq" MMC, "Trast Lizinq" MMC, "Union Lizinq" MMC, "Prior Lizinq" MMC şirkətləridir.

Qeyd edək ki, Azərbaycanda 71 lizinq şirkəti qeydiyyatda alınıb. Onlardan yalnız 10-a yaxını nisbətən aktiv fəaliyyət göstərir.

Ekspertlər söyləyirlər ki, Azərbaycanda lizinq yolu ilə iqtisadiyyata investisiyaların həcmi 1,2-2,5 milyard dollara çatdırılması üçün potensial vardır. Son illər Azərbaycan iqtisadiyyatına investisiyalar təxminən 25-28 milyard ABŞ dollarına bərabər olub (2013-cü ildə 28 mlrd. dollar). Bu investisiya qoyuluşlarının təxminən 1%-i və ya 280 milyon lizinq vasitəsilə edilən investisiyaların payına düşür. Digər inkişaf etmiş ölkələr ilə müqayisə etsək görərik ki, lizinq yolu ilə edilən investisiyalar ümumi investisiyaların 5-10%-ni təşkil edir.

Bir qrup ekspertlər bildirirlər ki, lizinqin inkişafı üçün qanunvericilik bazası təkmilləşdirilməlidir. Təsədüfi lizinq şirkətlərinin açılmasının qarşısı alınmalıdır. Onlar qeyd edirlər ki, lizinq şirkətləri yaradılır, 3-4 əməliyyat etdikdən sonra bağlanılır. Bunun qarşısı tezliklə alınmalıdır. Lizinq daha ciddi bir işdir. Müstəqilliyimizin ilk illərində bank sahəsində yaranmış vəziyyət hazırda lizinq sahəsində hökm sürür. Xatırlasaq, o zamanlar fəaliyyət göstərən bankların sayı yüzlərlə idi və hansı neqativ halların baş verdiyi çoxlarımızə bəllidir. Zaman keçdikcə bankların əksəriyyəti bağlandı. Lizinq sahəsinin də belə bir vəziyyətə düşməsinin və hansısa neqativ halların baş verməsinin qarşısı indidən alınmalıdır.

Son vaxtlar lizinq şirkətləri istisqaz buraxılışında da aktivləşiblər. İstisqaz buraxılmış lizinq şirkətində yarana biləcək ödəmə problemi həm investorları məyus edəcək, həm də qiymətli kağızlar bazarına yaranan inamı aşağı salacaqdır.

"Corporate Legal Consultancy" (CLC) hüquq şirkətinin direktoru Pərviz Məmmədov deyir ki, investorlar lizinq şirkətlərinə sərmayə yatırarkən diqqətli olmalıdırlar: "Nəzərə alsaq ki, lizinq şirkətləri kredit təşkilatlarından fərqli olaraq əmanət cəlb edə bilməzlər, bu halda onlar ya kredit cəlb etməlidirlər, ya da investor tapmalıdırlar. Hər iki halda həm banklar, həm investorlar lizinq şirkətlərinə pul ayırkən öz risklərini ciddi qaydada analiz etməlidirlər".

**Seymur YUNUSOV**

## QLOBALLAŞAN İQTİSADİYYATDA İNNOVATİV İNKİŞAF VƏ VERGİTUTMA MƏSƏLƏLƏRİ

**Azərbaycanda innovasiya əsaslı iqtisadiyyatın qurulmasını dövlətimizin apardığı iqtisadi siyasətin əsas prioritetlərindən biri olduğunu deyə bilərik. Sənaye və texnologiyalar parklarının yaradılması istiqamətində görülən işlər, sahibkarlıq mühitinin daha da yaxşılaşdırılması üçün reallaşdırılan tənzimlənmə, o cümlədən vergi tənzimlənməsi tədbirləri düşünülmüş və ardıcılıqla aparılan dövlət siyasətinin əlamətləridir.**

*(övvəlki ötən saylarımızda)*

Müasir dövrdə iqtisadiyyat qloballaşır, ölkələrin büdcələri isə milli olaraq qalmaqda davam edir. Beləliklə, iqtisadiyyatın qlobal xarakteri ilə vergitutmanın lokal xarakteri arasında ziddiyyət yaranır. Bir çox şirkətlər vergi ödənişlərini azaltmaq üçün öz fəaliyyətlərini "vergi sığıncaqları" adlandırılan ölkələrə köçürürlər.

İqtisadi ədəbiyyatda vergi sığıncağı anlayışının dəqiq tərifli hələ ki, yoxdur. Daha ümumi şəkildə iqtisadiyyatın ayrı-ayrı sahələrində xarici investitorlara güzəştlər təqdim edən, rezidentlər və qeyri-rezidentlər üçün kəskin fərqli vergi rejimləri yurisdiksiyaların adı çəkmək olar. Vergi sığıncağının digər fərqli əlamətlərinə aşağıdakılara aid etmək olar.

"ana" ölkələrin vergi idarələri ilə əməkdaşlıqdan imtina və bu sahədə müqavilələrin olmaması. Məsələn burasındadır ki, belə müqavilələrin bağlanmasının əsas hərəkətverici qüvvəsi iqiqat vergitutmaya yol verməkdir. Bir qayda olaraq, həmin müqavilələrdə vergi ödəyicilərinin gəlirləri haqqında informasiya mübadiləsi haqqında müddəalar olur. Lakin gəlir vergisinin "sıfır" dərəcəli faizlə təbiiqi zamanı bu motiv və deməli, müqavilənin özü də əhəmiyyətini itirir;

- vergi tənzimlənməsi normalarının qeyri-şəffafı, müvafiq qanunvericilik bazasının natamam olması; şirkətlərin qeydiyyat və idarə edilməsi prosedurlarının sadələşdirilməsi; "nominal" sahiblərdən və direktorlardan istifadə imkanı; şirkətlərdə səhmdarların direktorlar şuralarının

ümumi yığınaqlarının keçirilməsinə tələblərin formal xarakteri; - real fəaliyyətin olmaması, minimal investisiyalar və vergi sığıncağı olan ölkədə əhalinin məşğulluğu. Ofşor firmanın bütün fəaliyyəti orada hər hansı evin divarına firmanın adı olan lövhənin vurulması ilə bitir. Onun rəsmi idarə edilməsi xüsusi katiblik strukturunun xidmətlərinin köməyi ilə həyata keçirilir, real struktur isə xaricdə yerləşir, kommersiya əməliyyatları qeydiyyat yurisdiksiyasının hüduqlarından kənarda aparılır. Şirkətin vergi sığıncağında fəaliyyəti müstəsna olaraq vergi mülahizələrindən irəli gəlir;

- müəyyən edilmiş vergi rejimindən qazanc götürən şəxslərin (investorların aktivlərinin yerləşdirilməsi və ölçüləri, investorların özləri haqqında məlumatlar və s.) bank və kommersiya sirlərinin yayılmaması üçün sərt qanunvericiliyin olması. Ofşor şirkəti sahiblik anonim osaslarla, məxfiliyin yüksək təminatı vasitəsilə həyata keçirilə bilər. İşin anonimliyi və qeydiyyatda sadələşdirilmiş tələblər ofşor biznesini maliyyə nəzarəti və uçot üçün qapalı edir;

- vergi sığıncağında aktivlərin kreditörlər tərəfindən müsadirəsinin istisna edən qanunu müdafiəsi. Bu, pulları kreditörərdən xilas etmək üçün həmin ölkələrdən istifadə etməyə imkan verir;

- dövlət valyuta nəzarətinin və tənzimlənməsinin olmaması. Maliyyə hesabathılıgına olan tələblər minimuma endirilmişdir. Auditor yoxlamaları nadir hallar çıxmaqla, demək olar ki, ümumiyyətlə nəzərdə tutulmur;

- özünü "ana" ölkədə ödənilməli

vergilərdən azad etmək üçün istifadə etmək mümkün olan ərazi kimi geniş reklam etmək;

- yaxşı inkişaf etmiş infrastruktur - müasir rabitə vasitələri, saxalənmiş məsləhət büroları şəbəkəsinin, vəkil firmaları və s. olması. Bu müəssisələrin personalı bir çox "ana" ölkələrdə həmin dərəcədə olan işçilərdən adətən daha yüksək ixtisaslı olur.

Ekspertlərin əksəriyyəti vergi sığıncaqlarının adicəkilən əlamətlərindən ən mühümü kimi vergi ödəyiciləri haqqında beynəlxalq informasiya mübadiləsinin olmamasını hesab edirlər.

İqtisadiyyatın qloballaşması vergilərin tərki etdiyi "ana" ölkələrin hökumətlərində təbii həyəcan doğurur. Son illərin məlumatlarına görə, inkişaf etmiş ölkələrin Karib dənizi və Sakit Okean adalarının vergi sığıncaqları iqtisadiyyatına birbaşa investisiyaları yüksələn tempə atmaqdadır. Ofşor zonalara yönəldilən investisiyaların artım sürəti xarici kapital qoyuluşlarının orta artım sürətini xeyli üstələyir.

Maliyyə fəaliyyətinin ofşor mərkəzlərinin əməliyyatlarının inkişafını üç Britaniya adası - HERNİS, CERSİ və MEN adalarının təmsilində təsvir etmək olar. Son illərin məlumatlarına görə, onlardan hər birində 70 bank və 8 minə qədər ofşor şirkəti qeydiyyatdan keçmiş, üç adada yerləşdirilmiş bank depozitlərinin məbləği isə 150 mlrd. sterlinq ötmüşdür.

Sənaye cəhətdən inkişaf etmiş ölkələr, ilk növbədə, Almaniya və Fransa yaranmış vəziyyəti daha çox ədalətsiz (unfair) və ya zərərli (harm-

ful) vergi rəqabəti adlandırılır.

Vergi sığıncaqlarının tanqid edənlər xüsusilə qeyd edirlər ki, zərərli vergi rəqabəti bazar qüvvələrinin azad rəqabətinə sünü təsir edir. Kapitalın yerləşdirilməsi qərarları real iqtisadi məqsədyönlüklə deyil, vergi şərtlərinə görə qəbul edilir, bu da maliyyə və kapital axınlarının tənzimlənməsi mexanizminin pozulmasına səbəb olur.

Vergi sığıncaqlarının fəaliyyətinin digər aydın və obyektiv mənfi aspekti onlardan hüquqazid əməliyyatların həyata keçirilməsi üçün istifadə edilməsi ilə əlaqədardır. Vidcansız biznes adamları, bəzən də cinayətkar elementlər leqal olaraq bankirlər, brokerlər və məsləhətçiləri qarşısında, guya ki, özünün vergitutma bazalarını minimumlaşdırmağa cəhd göstərərək pordələnorək, ofşor mərkəzlərində qeyri-leqal gəlirlərin yuyulması üzrə qeyri-qanuni maliyyə əməliyyatları aparırlar.

(Davamı var)

65 illiyi münasibətlə görkəmli din xadimi, hörmətli Allahşükür Paşazadəni ürəkdən təbrik edir, ona möhkəm can sağlığı, uzun ömür arzulayırıq.

Baybala ƏLƏSGƏROV, Beynəlxalq Nobel İnformasiya Mərkəzinin vitse-prezidenti,

Şeyxülislam Allahşükür Paşazadə sülh yaradılması və tolerantlığın bərqərarı sahəsindəki uğurlu fəaliyyətinə görə Sülh Fondları Beynəlxalq Assosiasiyası, Ümümdünya Veteranlar Fondunun təsis etdikləri xatirə medalı ilə təltif olunur. O bu mükafatın ilk laureatlarından biridir.

Yusifov Ceyhun Ramiz oğlu iqtisad üzrə fəlsəfi doktoru, AR Vergilər Nazirliyinin Tədris Mərkəzi



ful) vergi rəqabəti adlandırılır.

Vergi sığıncaqlarının tanqid edənlər xüsusilə qeyd edirlər ki, zərərli vergi rəqabəti bazar qüvvələrinin azad rəqabətinə sünü təsir edir. Kapitalın yerləşdirilməsi qərarları real iqtisadi məqsədyönlüklə deyil, vergi şərtlərinə görə qəbul edilir, bu da maliyyə və kapital axınlarının tənzimlənməsi mexanizminin pozulmasına səbəb olur.

Vergi sığıncaqlarının fəaliyyətinin digər aydın və obyektiv mənfi aspekti onlardan hüquqazid əməliyyatların həyata keçirilməsi üçün istifadə edilməsi ilə əlaqədardır. Vidcansız biznes adamları, bəzən də cinayətkar elementlər leqal olaraq bankirlər, brokerlər və məsləhətçiləri qarşısında, guya ki, özünün vergitutma bazalarını minimumlaşdırmağa cəhd göstərərək pordələnorək, ofşor mərkəzlərində qeyri-leqal gəlirlərin yuyulması üzrə qeyri-qanuni maliyyə əməliyyatları aparırlar.

(Davamı var)

**А**зербайджан, по меркам мировой истории, молодая страна, которая успешно интегрируется в мировое экономическое пространство, активно участвует в процессах глобализации. Вместе с тем, в сложном мире переплетений различных интересов главных мировых факторов, перед страной возникают новые вызовы, и риски которые требуют своего преодоления. Это в первую очередь вызовы внешнеэкономического или как сейчас модно называть геоэкономического характера. Что же представляют собой геоэкономические риски – риски связанные с переплетениями политики, экономики, военной силы.

Взаимосвязь политики и экономики имеет непосредственный характер. Определяющую роль в этой взаимосвязи выполняет экономика. Она составляет материальную основу политики. Содержание политики, тех или иных политических решений и действий, в конечном счете, определяются экономическими интересами людей. Подлинная политика есть не что иное, как сознательное использование экономических законов. Тут уместно привести ленинскую фразу: "Политика - это концентрированное выражение экономики".

Определяясь экономикой, политика в то же время оказывает существенное обратное воздействие на экономику. Действие политики на экономику, говоря словами Ф. Энгельса, «может быть тройного рода. Она может действовать в том же направлении — тогда развитие идет быстрее; она может действовать против экономического развития — тогда в настоящее время у каждого крупного народа она терпит крах через известный промежуток времени, или она может ставить экономическому развитию в определенных направлениях преграды и толкать его в других направлениях... Однако, ясно, что во втором и третьем случаях политическая власть может причинить экономическому развитию величайший вред и может вызвать растрату сил и материалов в массовом количестве».

С позиций геоэкономики традиционные представления о ведении войн с применением силовых методов уходят в прошлое, на смену им приходят более опасные экономические войны. Под ними понимается нанесение странам ущерба невоенными методами по заранее спланированной стратегии оперирования в мировом экономическом пространстве с использованием эффективных макроэкономических технологий. Метод действия геоэкономических войн возник на базе двух исторических составляющих: «торговых войн» (торговых блокад) и так называемых «холодных войн» и является симбиозом «торговых войн» и «холодных войн».

Классическим примером торговой блокады является Берлинский декрет Наполеона от 21 ноября 1806 года, запрещавший вести торговые, почтовые и другие сношения с Британскими островами. Континентальная экономическая блокада Великобритании со стороны наполеоновской Франции проводилась в 1806-1814 годы. В блокаде, которая была направлена на удушение британской экономики путем изоляции от европейских рынков сбыта участвовали союзники Франции и зависящие от нее государства.

**Ядром «холодных войн» является гонка вооружений, милитаризация национальной экономики. Приемы «холодных войн» - это нагнетание военных угроз, искусственное моральное старение вооружения, культивирование национально-этнических конфликтов и территориальных притязаний, противостояние военно-политических блоков, развертывание сети военных баз, формирование крупномасштабных глобальных «инициатив» и т.д.**

Имевшая место «холодная война» между социалистическим лагерем и западными странами включала все вышперечисленные приемы, а также крупномасштабную американскую стратегическую оборонную инициативу (СОИ). В.Дергачев в своей книге «Геоэкономика» так описывает методы «холодной войны» примененные против СССР в то время: «В период администрации Рейгана была осуществлена простая и одновременно гениальная технология. Государство Соединенные Штаты «заняли» преимущественно на внутреннем рынке капитал, чтобы предложить такие темпы гонки вооружений, которые стали смертель-

**Государство с мощной экономикой способно на все.**

**Общенациональный лидер Гейдар АЛИЕВ**

# Мировая экономическая политика и Азербайджан



**«Внешняя политика есть имитация войны другими средствами».**  
французский философ, писатель, журналист Жан-Франсуа Ревель

ными для советской экономики». Измывающая экономика Советского Союза гонка вооружений вкупе с происшедшим в этот период падением стоимости нефти (за счет резкого увеличения ее экспорта со стороны Саудовской Аравии) – главного экспортного товара СССР – привели страну к политическому и социально-экономическому краху.

Наглядный пример геоэкономической войны – это санкции, которые осуществляются в настоящее время против Ирана, с целью ограничения развития ядерной программы этой страны и в конечном итоге направленные на смену ее клерикального режима. Так, Западные страны ввели комплекс санкций, которые включают: запрет на импорт и транспортировку иранской нефти и нефтепродуктов; ограничения на проведение любых финансовых и страховых операций, относящихся к купле-продаже углеводородов, с этой страной; запрет на продажу оборудования, передачу технологий и вложение инвестиций для нужд нефтехимической отрасли Ирана, а также на создание совместных предприятий. Учитывая, что экономика Ирана не является частью глобальной системы, и многие товары на внутреннем рынке субсидируются за счет государственного бюджета страны, то сокращение поступления доходов от нефти приводит к тому, что в стране происходит рост инфляции с последующим ухудшением распределения доходов и расходов простого иранца. В данном случае расчет исходит из того, что рядовой гражданин не станет мириться с резким ухудшением уровня жизни и в стране начнутся массовые протесты против правительства, а следовательно — режима.

Фактически геоэкономической войной, путем введения санкций, Западные страны в настоящее время угрожают России за аннексию Крыма и поддержку сепаратистов на востоке Украины. Уже поэтапно вводятся санкции по отдельным секторам экономики России – банковскому сектору, нефтегазовой промышленности и др. Россия отвечает «взаимностью» отказываясь от плодовоовощных продуктов из стран поддерживавших санкции. Все это в первую очередь скажется на жизненном уровне граждан вовлеченных в эти процессы стран.

Помимо удара по экономике России, возникают проблемы у стран поддерживающих санкции. Так в этих странах

приходится искать альтернативные пути реализации произведенных товаров, перестраивать сложившиеся экономические отношения и нести определенные экономические потери. То есть в данном случае проигрывают все – вся мировая экономика.

Вместе с тем, в мировой экономической системе стали проявляться новые тенденции, когда политические интересы супердержав стали заложниками экономической взаимозависимости и промышленной мощи. Так, в последнее десятилетие мы видим открытое противостояние США и Запада с одной стороны против России и Китая с другой. Переведя реальное производство в Китай и другие развивающиеся страны, США и Европа стали от них экономически зависимы и теперь не могут легко диктовать свои интересы остальному миру. Помимо этого, упадок промышленности на Западе привел к упадку военно-промышленного комплекса, из-за чего армии НАТО стали постепенно терять свое былое превосходство в силах. В критический момент, когда реально возникла необходимость применения силы, американская экономика услуг и пиара справедливо почувствовала свою слабость перед российской и китайской экономикой ракет и танков.

Следует отметить и то, что - согласно данным казначейства США за январь этого года, самый крупный пакет американских гособлигаций в зарубежном владении принадлежит Китаю – почти 22% или 1,27 трлн. долларов.

Любая национальная экономика может оказаться жертвой гео-экономических войн, поэтому очень важно знать технологию ведения подобных войн, стратегические приемы и методы. Среди них можно отметить: технологии разрушения экономических инфраструктур; деформацию социально-экономической системы, продвижение ее к необратимой трансформации; механизм кредитно-долговых обязательств; механизм экономических санкций и др. Под влияние этих технологий, в той или иной степени попадают многие страны мира.

**Геоэкономическое пространство, постепенно вытесняя военный фактор, формирует более изощренные приемы геоэкономических войн – на службу ставится стратегия «непрямых действий». Постепенно создаются блоки избранных, развиваются своего рода геоэкономиче-**

**ские союзы далекие от экономики, провозглашаются зоны жизненных интересов и зоны влияния, транспортные коридоры, формируются другие новые виды «оружия» невоенного характера.**

При разработке своих национальных доктрин развития, страны должны, безусловно, переосмыслить спектр геоэкономических угроз и в соответствии с ними сформировать ответную реакцию, то есть не давать втянуть себя в геоэкономические войны.

На начальной стадии оперирования национальной экономики в геоэкономическом пространстве особую значимость приобретает тщательно выверенная внешнеэкономическая стратегия, расстановка стратегических ориентиров и акцентов. На этой стадии особый акцент следует сделать на безболезненном вхождении в систему мирохозяйственных связей, интерпретированную как договорная глобальная экономика, формируемая нестоимостной, договорной системой связей с одновременным формированием условий для вхождения национальной экономики в геоэкономическую систему, интерпретируемую через стоимостные категории, организационно-функциональное толкование глобального пространства и т.п. Нельзя не учитывать и проявления принципиально новой ситуации складывающейся в мире. Постиндустриализм диктует миру свои законы, оказывает влияние на геоэкономическое пространство. В мире возникли серьезные геоэкономические подвижки, идет структурная перестройка глобальной экономической системы. Новая воспроизводственная структура мира выстраивается с учетом доступности к сырьевым богатствам всех стран мира и западная военная машина готовится к «защите» такой схемы.

Исходя из этого, государство выстраивают систему национальной безопасности. Таким образом, вопросы национальной экономической безопасности – вопросы более высокого ранга, нежели другие, они должны быть встроены в национальную доктрину развития, и значимость этих вопросов становится превалирующей на особо опасном, первичном отрезке вхождения национальной экономики в геоэкономическое пространство. Для экономики Азербайджана эта опасность особенно велика, так как связана с одновременной трансформацией национальной экономики,

встраиванием в экономику новейшей внешнеэкономической макромоделли, включением в интернационализированный воспроизводственный процесс.

К сожалению, Азербайджан, все же, оказался втянутым в геоэкономическую войну (назовем происходящее своими именами). В недалеком прошлом Россия под надуманным предлогом поддержки со стороны Азербайджана чеченских радикалов развернула транспортную блокаду страны и установила другие ограничения. Более двадцати лет не прекращается геоэкономическое противостояние с Арменией. В чем же оно выражается. После военной фазы противостояния, между странами установлена экономическая блокада, которая включает торговлю, коммуникации и др. При этом наша страна призывает к осуществлению блокады Армении также со стороны Турции. В ход идет также изолирование Армении от глобальных энергетических и региональных транспортных проектов, в которых участвует Азербайджан. В свою очередь Армения через активность армянского лобби чинит препятствия Азербайджану и Турции (т.н. «геноцид армян») в международных финансовых организациях и добивается экономической помощи от них для своей экономики и дискриминационных поправок в отношении наших стран.

Изолирование Армении от транспортных коридоров, таких как железная дорога Баку-Тбилиси-Карс и трубопроводов, приводит к утрате этой страной стратегического значения, превращает ее в обычные географические задворки, а ликвидация цивилизационной идентичности армян станет лишь делом времени.

Другим весьма чувствительным фактором, влияющим на все сферы экономики страны и независимым от решений, принимаемых в Азербайджане – колебание мировых цен на нефть. Экономика Азербайджана и судьба государственного бюджета страны оказываются сильно зависимыми от воздействия внешних факторов: состояния мировой экономики и внешнеэкономической конъюнктуры.

Однако, наша страна, благодаря выверенной экономической политике Президента Азербайджана Ильхама Алиева не стала заложником так называемого «голландского синдрома», которым пугали нефтедобывающие страны международные финансовые организации. Национальная экономика с честью и можно сказать без потерь вышла из мирового финансового кризиса. Помимо бурного экономического развития растет авторитет Азербайджана в мире. Страна была избрана в руководящие органы ООН и успешно справилась с этими обязанностями. И здесь уместно привести слова Президента Ильхама Алиева высказанные на пятом совещании руководителей органов дипломатической службы Азербайджана: «Наши растущие экономические возможности, конечно же, позитивно влияют и на внешнюю политику».

С этими обстоятельствами приходится считаться даже нашим недоброжелателям. Так, поливавший грязью в последние годы Азербайджан депутат Государственной Думы России В. Жириновский, начал нахваливать экономику и политику нашего государства...

Вместе с тем, несмотря на значительные успехи национальной экономики, следует отметить, что они были бы во сто крат выше, если бы не военное противостояние с Арменией. Помимо гибели наших доблестных военных, из экономики отвлекаются значительные средства на оснащение армии самым современным оружием, ведение пропагандистской войны. Как известно, самой большой статьей расходов в государственном бюджете страны на протяжении последних лет являются расходы на оборону...

Таким образом, геоэкономический подход - взаимосвязь политики, экономики и военной силы должен стать одним из центральных направлений при выстраивании системы национальной безопасности страны, в рамках которой возможна выработка приемов, нейтрализующих новейшие угрозы и вызовы, которые несут развязанные геоэкономические войны.

**Руфат КУЛИЕВ**  
д.э.н., профессор, заведующий кафедрой  
Азербайджанского Технического  
Университета, Депутат Милли  
Меджлиса Азербайджанской



# Avropanın paytaxtında...



**Belçikanın paytaxtını çoxları elə Avropanın paytaxtı adlandırır**

(əvvəlki ötən sayımızda)

Kiminsə bizi elə özümüz kimi salamlamasından və çağırmasından bir an çətinlik. Geri çevrildikdən onun yaşlı adam olduğunu gördük. Abdulla adlı 65 yaşlı bu ağsaqqal kişi əslən Qərbi Azərbaycanlıdır. İllər öncə ailələri İqdira köçüb. İyirmi ildən çoxdur ki, Brüsseldə yaşayırlar. Həyat yoldaşı ingilis dili müəllimidir. İndi işləmir, evdə oturub nəvələrinə baxır. Oğlu Nizami ABS-da yaşayır. Qızı Nərgiz isə ailəsi ilə birlikdə İngiltərədə olur. Üçüncü övladı Özcan Brüsseldə atası ilə birlikdə özlərinə məxsus, elə də böyük olmayan, ancaq çox zövqlü tikilmiş restoranda çalışır. Abdulla əmi bizi şam etmək üçün öz restoranına dəvət edir. Bu ağsaqqal insanın sözünü yerə salmırıq. O, bizimlə söhbət etdikcə gözləri dolur. Deyir ki, sizi gördüm, elə bil Azərbaycanlı gördüm. O dövrdə uşaq da olsa, hər şey yadımdadır. Ermənilərin vəhşiliyindən danışdıqca onlara olan nifrət və qəzəb hissi açıq-aydın hiss olunur. Bir azdan xanımı da, oğlu da, gəlmini və nəvələri

konsepsiyasında göstərilirdi ki, 1989-cu ildən başlayaraq Avropada siyasi vəziyyət dəyişmişdir. NATO-nun keçmişdə qarşılaşdığı problemləri yeniləri əvəz etmişdir. Hazırda alyans üçün əsas təhlükə NATO üzvlərindən birinə hücum deyil, qeyri-sabitliyin (iqtisadi, sosial və siyasi çətinliklər, etnik münaqişələr, ərazi mübahisələri, kütləvi qırğın silahı və ballistik raketlərin yayılması, həyatı əhəmiyyətli ehtiyatların çatışmaması və sabotaj aktları nəzərdə tutulur) meydana çıxmasıdır.

NATO ilə yaxından tanışlıq məqsədi daşıyan səfər programımızın ilk günü biz sözügedən alyansın mövcud siyasi gündəliyi, terrorizm, müdafiə islahatları, Avro-Atlantik əməkdaşlığı mövzusunda müzakirələrdə iştirak etdik.

NATO-nun cari siyasi gündəliyi haqqında azərbaycanlı media mənsuablarına məlumat verən siyasi planlaşdırma üzrə məsul şəxs Ceyms Appariturau 11 sentyabr hadisələrindən sonra terrorizmin alyansın üzvü olan ölkələr üçün milli və beynəlxalq təhlükəsizlik probleminə çevrildiyini dedi. Kana-

idarəsinin direktor müavini, yunan Cərc Katsirdakis deyir ki, sizin mövqeyinizə hörmətlə yanaşırıq və eyni zamanda, belə hesab edirik ki, Ermənistan sadəcə, başqalarının əlində bir silahdır. Və bu ölkə təlimatı uyğun hərəkət edir, çünki onun başqa çıxış yolu yoxdur.

NATO rəsmisinin fikrincə, problem şimaldan gəlir. Azərbaycan öz maraqlarını və nə istədiyini yaxşı bilir, ancaq təəssüflənirəm ki, Qarabağ probleminin həlli hələ də çözülməz olaraq qalmaqdadır. ABS-da, Fransada, Yunanıstanda və digər ölkələrdə məskunlaşan ermənilər burada ictimai rəyə təsir etmək gücünə malikdirlər.

«Sülh Naminə Əməkdaşlıq» proqramı haqqında biza məlumat verən NATO rəsmisi, fransız Oliver Neola isə alyansın Qarabağ münaqişəsinin həllinə qarışmamasının səbəbini belə açıqladı: «ATƏT-in Minsk qrupunun üzvü olan hər üç ölkə NATO daxilində əməkdaşlıq edir. Qafqaz ölkələri arasında regional əməkdaşlığın inkişafından danışmaq isə olduqca mürəkkəb məsələdir. Bir-birinin torpağını işğal edən, bir-birilə müharibə şəraitində olan ölkələr arasında regional əməkdaşlığı inkişaf etdirmək çox çətindir. Əgər regionda əməkdaşlıq baş tutmasa, problem həllində heç bir irəliləyiş olmayacaq. Elə bu səbəbdən də çalışırıq ki, müxtəlif sahələrdə yardımçı fəaliyyət göstərək. Bu sahədə bir sıra işlər görür, elmi-informasiya proqramları hazırlayırıq. Əlbəttə, biz də çox istəyirik ki, Qarabağ münaqişəsi sülh yolu ilə başa çatsın».

## Azərbaycanı həmişə Türkiyə ilə birlikdə düşünün

Qeyd etdiyim kimi, Belçikada mənim üçün ən çox yaddaqalan görüşlərdən biri – qardaş Türkiyənin NATO-dakı o zamankı səfiri Onur Öymənə görüşüm oldu. «Heç şübhəniş olmasın ki, Türkiyə hər zaman Azərbaycanın yanındadır. Azərbaycanı həmişə Türkiyə ilə birlikdə düşünün...» Belə dedi səfir Onur Öymən...

NATO-nun fəaliyyəti haqqında ətraflı məlumat verən, suallarımızı vaxt məhdudluğu qoymadan cavablandıran, «Türkiyə hər zaman Azərbaycanın yanındadır, hər zaman arxanızdadır. Heç vaxt az da olsa, ümidinizə qapılmayın. Türkiyə kimi güclü, sizi çox sevən dövlət var. Azərbaycanı heç vaxt tək fikirləşməyin, Türkiyə ilə birlikdə düşünün. Türkiyə də qürur hissi keçirir ki, Azərbaycan hər gün inkişaf edir, güclənir, özü də bütün sahələrdə uğur qazanır», - deyən Onur Öymən NATO-Azərbaycan əməkdaşlığı haqqında da geniş məlumat verdi.

Onun sözlərinə görə, əsas məsələ Azərbaycanı mümkün qədər NATO-ya yaxınlaşdırmaqdır. Qarabağ münaqişəsinə gəlincə, bu məsələ çözülmədən Qafqazda sabitlikdən danışmaq mümkün deyil. Bunun üçün beynəlxalq birliyin Ermənistanı təsir göstərməsi gərkdir. Türkiyənin nüfuzlu diplomatı ümid edir ki, sözügedən problem tezliklə həll olunacaq.

(davamı gələn sayımızda)

Ağanış Əliqarayev  
Bakı - İstanbul - Brüssel

## Dünya inciləri

# Mikelancelo Buonarroti

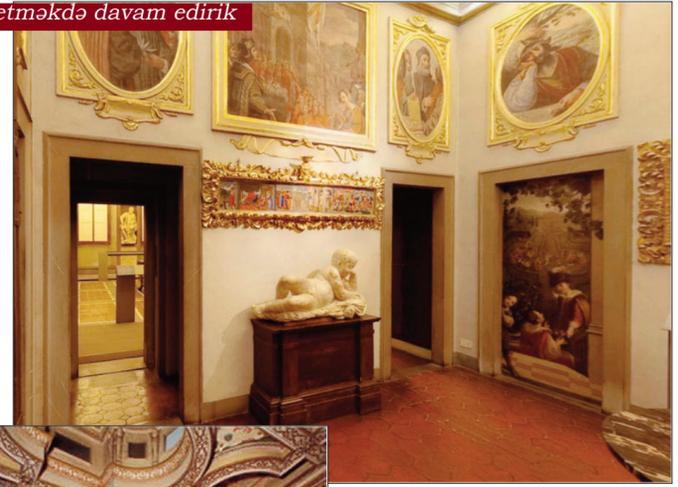
Sizi dünya inciləri ilə tanış etməkdə davam edirik

Bu günkü səyahətimiz Florensiyada yerləşən və italyan heykəltəraş və rəssamı Mikelancelo Buonarrothinin xatirəsinə həsr olunmuş Buonarrotilər evi və ya italyanca Casa Buonarroti muzeyidir.

Əslində, Mikelancelo nə Florensiyada doğulub, nə də uzun illər bu şəhərdə yaşayıb. Buonarroti Arezzonun Kapreze kəndində dünyaya gəlir, uşaq yaşlarından ailəsi ilə Florensiyaya köçür. İlk olaraq o Domeniko və David Giryandayonun emalatxanasında çalışır, bir il sonra, 1489-cu ildə isə Boboli bağında yerləşən rəssamlıq məktəbində sənətkarlığı, ən əsas da heykəltəraşlıq sənətini öyrənməyə başlayır.

Uzun illər Florensiyaya get-gəldən sonra Buonarrotilər bərdəfəlik Florensiyaya köçür və təcridcən burada üç qonşu tikili alırlar, amma yalnız 1546-1553-cü illər arasında şəxsi mülk sahibinə çevrilirlər. Mikelancelo o zamanlar Romada yaşayır və orada da vəfat edir. Ailəsinin təkidi ilə onun cənəzəsi gizli yolla vətənə - Toskanaya gətirilir və Müqəddəs Xaç kilsəsində dəfn olunur.

Ev-muzeyin tikilişi yalnız 1612-ci ildə müasir görünüş alır. İllər keçdikcə evin də müxtəlif sahibləri olur. Evin sonuncu sahibi XIX əsrdə yaşamış Kozimo vəsiyyətinə əvəz şəhər miras qoyur. 1859-cu ildə - Kozim



monun ölümündən sonra bina muzey kimi fəaliyyət göstərməyə başlayır.

Muzeyin memorial xarakter da-

şımamasına əsas səbəb burada Mikelanceloya həsr olunmuş eksponatların, hətə sağlığında məşhurluq qazanmış əl işlərinin olmamasıdır. Kiçik, cılız rəssamların Mikelancelo irsinə yetirmək istədiyi xələllər, bu irsi uğursuzluqla köçürməyə çalışmaları dahi heykəltəraşın əl işlərinin dünyanın hər yerinə səpələnməsi ilə nəticələnir. Hətə sağlığında bundan xəbərdar olan Mikelancelo ya öz əsərlərini gizlədir, ya da yandırır. Buna baxmayaraq, orijinal modellər, 200-dən artıq şəkil və iki barəlyef belə muzeyin bağ-bağatını artırır.

Qərribə faktor olsa da, Florensiyanın Mikelanceloya doğma olmasına baxmayaraq o, məhz bu şəhərdə şöhrət qazanır və reallaşacaq arzularına gedən yol da məhz buradan - Florensiyadan keçir.

Gülər ƏZİZOVA

## “Bakı Metropoliteni” ilə “THALES SA” arasında müqavilə imzalanıb

Fransa Prezidenti Fransua Ollandın Azərbaycan Respublikasına rəsmi səfəri zamanı “Bakı Metropoliteni” QSC ilə Fransanın 3 şirkəti arasında 5 Anlaşma Memorandumu imzalanmışdır. “Alstom Transport SA”, “BOUYGUES TRAVAUX PUBLICS, LLS”, “THALES S.A” şirkətləri ilə imzalanan Anlaşma Memorandumunda nəzərdə tutulan işlərin həyata keçirilməsi üçün adıçəkilən şirkətlərlə qarşılıqlı əməkdaşlıq ediləcəyi və müvafiq müqavilələrin imzalanması nəzərdə tutulmuşdur. Artıq belə bir müqavilə “THALES SA” şirkətilə imzalanmışdır.



### İDARƏTME VƏ AVADANLIQLARI ALINACAQ

İmzalanan ilk müqaviləyə əsasən, Fransa şirkətinin idarəetmə və işarəetmə avadanlıqlarının alınması nəzərdə tutulub. İlk mərhələdə alınacaq avadanlıqlar Bakı Metropoliteninin tikilməkdə olan Avtovağzal və Memar Əcəmi-2 (Bənövşəyi xətt) stansiyalarında istifadə ediləcəkdir. Müqavilədə müasir tələblərə cavab verən, dünya miqyaslı qabaqcıl texnologiyalardan olan idarəetmə və işarəetmə avadanlıqlarının alınması, quraşdırılması, proqram təminatı və sair məsələlər öz əksini tapıb. Yeni sistemin tətbiqi ilə bütün idarəetmə və işarəetmənin tam avomatlaşdırılması, həmçinin bu sahədə insan faktorunun minimuma endirilməsi nəzərdə tutulub.



da bizimlə görüşməyə gəlirlər. Evləri yaxınlıqda yerləşdiyindən bizi evə də dəvət edirlər. Düzü, onların bu qonaqpərvərliyi, mehribanlığı o qədər xoşumuza gəlir ki... Minnətdarlıq edib, işimizin çox, vaxtımızın az olduğunu bildirik. Abdulla əmi və ailəsi bizdən hesab götürmək istəməsə də, biz hesabı ödəyib, haqqını halal etməsini xahiş edirik.

Düzünü deyim ki, mən Belçikadakı türk varlığı, onların fəaliyyəti ilə qürur hissi keçirirəm. O zaman Türkiyənin NATO-dakı səfiri olan Onur Öymənə görüşümüz və onun dedikləri bu qüruru birə-min artırdı. Elə isə səfərimizin əsas məqsədi - NATO haqqında...

### Bu da NATO...

1949-cu ildə yaradılan bu təşkilatı əski sovet rejimi az qala biza yeddibəşli, qorxunc əjdaha kimi təqdim etmişdi. Əslində isə, alyansın fəaliyyətinin əsas prinsipləri onun bütün üzvlərinin təhlükəsizliyinin, bölünməzliyinin möhkəmləndirilməsi məqsədi ilə birgə fəaliyyət və hərtərəfli əməkdaşlıqdır. NATO Avropada beynəlxalq təhlükəsizlik sisteminin ayrılmaz sistemi kimi qiymətləndirilir və üzv dövlətlərin ərazisinə hər cür hücumun qarşısını almağa hazır olmalıdır. Alyansın yeni strateji

dalı diplomat onu da bildirdi ki, NATO mübarizə mandatına sahib deyil. Ancaq artıq terrorizm beynəlxalq təhlükəsizlik problemi olduğu üçün beynəlxalq təhlükəsizliyi təşkil edən bir struktur kimi NATO-nun öz mexanizminə uyğun olaraq hərəkət etməsi vacibdir.

NATO-nun baş katibinin çıxışlarını hazırlayan C.Appariturau hətə o zaman bildirmişdi ki, NATO daxilində Rusiya ilə birlikdə yeni orqan yaradılacaq. Bu format isə əvvəl olduğu kimi, «19+1» yox, «20-lər» olacaq. Bununla da Rusiyaya həmin orqan çərçivəsində qərarların qəbulunda iştirak etmək hüququ verəcəkdir.

### Ermənistan başqalarının əlində bir silahdır

NATO-da olduğumuz müddətdə belə bir nəticəyə gəlirəm ki, Qarabağ münaqişəsi haqqında, daha doğrusu, münaqişənin gerçək tərəfləri barədə onlar dəyərincə məlumatlara malikdirlər. Ancaq münaqişənin həlli ilə bağlı fikirlər də müxtəlifdir. Bəziləri münaqişənin həllini ATƏT çərçivəsində görürlər. C.Appariturau deyir ki, bu barədə 10 sentyabrda söz deyə bilərdi, ancaq indi çətinlik çəkir. NATO-nun hərbi əməkdaşlıq

Təsisçi:  
**akademik Ziyad SƏMƏDZADƏ**  
Baş redaktor: **Aytən SƏMƏDZADƏ**

ELMİ-REDAKSİYA ŞURASI:  
**Akif Musayev, Qüdrət Kərimov, Elşən Hacızadə, Elşad Səmədzadə, Müşfiq Atakışiyev, Mirdaməd Sadiqov, Mehriban Alişanova, Xanhüseyn Kazımlı, Mehdi Əhmədov, Şahzadə Əliyev, Amil Məhərrəmov, Rüfət Quliyev, Mirqasım Vahabov, Rauf Əliyev, Süleyman Qasımov, Cahangir Qocayev.**

Kompyuter  
mərkəzinin direktoru:  
**Oqtay ORUCLU**  
oktay\_oruc@mail.ru

Redaksiyanın ünvanı:  
**Əliyev Əliyev küçəsi, 3**  
Redaksiya: 566-09-60  
Ünvanı şöbə: 514-14-27 (fax)  
Mühasibatlıq: 566-63-08

Dərc olunan materiallardakı fikirlər Azərbaycan dövlətinin mənafeyinə uyğun gəlməlidir.  
“İQTİSADİYYAT” qəzetinin kompyuter mərkəzində yığılmış və sahifələnməmiş, “Zaman-Azər” MMC fərmasının mətbəəsində çap edilmişdir.  
Lisensiya: 022201 İndeks: 0355 Tiraj: 3300

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin İqtisadi siyasət komitəsinin sədri, akademik Ziyad Səmədzadə Ali Məhkəmənin sədri Ramiz Rzayevə atası **YAQUB RZAYEVİN** vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

**ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN**